Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 14 maja 1935 r. 1285.-

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

E c h a z g o n u M a r s z a ł k a P i ł s u d s k i e g o n a L i t w i e .Prasa ryska /z 14.V.1935/:Wiadomość o śmierci Marsz.Piłsudskiego szybko rozeszła się po Kownie, dzięki dodatkowi nadzwyczajnemu, wydanemu przez "L.Aidas". Wiadomość wywarła bardzo silne wrażenie. Wszyscy interesują się sprawą, jakie wpływ będzie miała śmierć Piłsudskiego na dalszy rozwój wypadków w Europie, a zwłaszcza na Litwie. W gazetach litewskich zamieszczono informacje o okolicznościach śmierci Marsz.Piłsudskiego oraz jego podobizny. "L.Aidas" zamieszcza pozatem odgłosy prasy francuskiej i angielskiej, dodajac od siebie, że Piłsudski, który zmarł w dzień dokonanego przed 9-ciu laty przewrotu, pochodził z Litwy i że nazwisko jego związane jest z tragedją Wilna, zajętego w 1920 r. przez Polaków na rozkaz Piłsudskiego.

"L.Żinios" w artykule wstepnym przypominają, ze Piłsudski nazywał siebie Litwinem i że miał swój punkt widzenia na stosunki polsko-litewskie, lecz jasno swych poglądów nie wypowiadał i tajemnicy swej przed nikim nie odsłaniał. Piłsudski był stronnikiem unji polsko-litewskiej. Gdy się okazało, że nie może on wprowadzić idei tej w życie, wydał Piłsudski gen.Żeligowskiemu rozkaz zajęcia Wilna. Wiele osób twierdziło, że Piłsudski żywił do Litwy specjalny sentyment i że nie życzył Litwie nic złego. Trudno określić, czy jest to prawdziwe. Litwini wiedzą jednak, że Piłsudski wyrządził Litwie wielką krzywdę. Naród Polski powinien tę krzywdę zmyć. Byłoby to najlepszym sposobem uczczenia pamięci Piłsudskiego.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"O s t s e e B e o b a c h t e r" o z a m k n i ę c i u S e j m i k u k ł a j p e d z k i e g o ."Ostsee Beobachter" Nr.109 z 12.V.1935 r. Art.p.t."Zmarł cicho po długich i ciężkich cierpieniach". Streszczenie:

Aktem gubernatora Kłajpedy, opublikowanym 10 maja w kłajpedzkim Dzienniku Urzędowym zamknięty został IV-ty Sejmik kłajpedzki w zwiazku z upływem swej kadencji. Nowe wybory zostały wyznaczone na dzień 29 września.

IV-ty Sejmik kłajpedzki wybrany został w epoce podniecenia umysłów przez Dyrektorjat Boettchera. Ludność Kłajpedy wybrała posłów do IV-go Sejmiku pod naciskiem niesłychanego moralnego i fizycznego teroru, w którym represje gospodarcze grały znaczną rolę. Ludność się spodziewała, że Sejmik wykona pożyteczną pracę, która wyjdzie na dobro ogółu. Nie wiedziano jednak, co się rozgrywa poza kulisami wyborów. Dowiedziano się o tem dopiero znacznie później.

Sądzono, że Dyrektorjat dr.Schreibera opanuje sytuację. Okazało się jednak rychło, że właśnie ten Dyrektorjat jest za słaby, azeby dzierżyć ster autonomicznych rządów. Rychło podpadł Dyrektorjat Schreibera pod wpływ tych, którzy rozwinęli na terenie Kłajpedy niesłychaną korupcję i którym o wiele mniej leżało na sercu dobro obszaru Kłajpedy, aniżeli interesy obcego państwa, któremu służyli.

Po wielkiem zwycięstwie odniesionem przez Litwę w Hadze rząd litewski przyjął jednak dymisję bardzo zasłużonego gubernatora Merkisa w nadziei, że w Kłajpedzie ucisz się znowu polityczne fale, wzburzone podczas kampanji wyborczej. Rozczarowanie było jednak wielkie. Wykryły się mianowicie różne machinacje narodowych socjalistów Sassa i Neumanna. Machinacje te wykryła działalność gubernatora Navakasa. Interwencja rządu stała się niezbedna. Proces Neumanna i Sassa odsłonił kulisy partyj na terenie Kłajpedy. Ludzie, którym ludność zaufała i którzy mieli w Sejmiku bronić interesów obszaru Kłajpedy, zaczęli dezerterować ze swych partyj. Partje sejmikowe utrzymały się jedynie z imienia, faktycznie natomiast większość posłów pod naciskiem t.zw. dyscypliny partyjnej przeszła do obozu narodowych socjalistów.

Tu się zaczęła tragedja czwartego Sejmiku. Zaczął się jego brak zdolności do uchwał. Sejmik sam stał się bezsilny i nie mógł już spełniać swoich zadań. Ustawodawcza działalność Sejmiku się urwała. Ustalenie budżetu było niemożliwe. Stan ten doprowadził wreszcie do anarchji w łonie samego Sejmiku. Znane są wielkie wysiłki gubernatora, zmierzające do utrzymania w Sejmiku zdolności do pracy i kontaktu z Dyrektorjatem.

Obecnie samobójcza akcja Sejmiku osiągnęła swój kres. Po długich i ciężkich cierpieniach czwarty Sejmik kłajpedzki przestał istnieć i słodko zmarł.-

K r o n i k a .

R o z p a t r y w a n i e s k a r g k a s a c y j n y c h n a r o d o w y c h s o c j a l i s t ó w .Radjo Kowieńskie /z 14.V. 1935/:W Trybunale Najwyższym w Kownie rozpoczęło się 13 maja rozpatrywanie skarg kasacyjnych skazanych w procesie kowieńskim hitlerowców. Posiedzeniom Trybunału przewodniczy osobiście prezes Ciplijauskas.W naradach bierze udział też prokurator Trybunału Najwyższego Kalvaitis. Jako referent występuje kpt.Mielżalis. 13 maja przeczytał on akt oskarżenia i skargę kasacyjną. Na posiedzeniu Trybunału obecnych było 9-ciu skazanych, przywiezionych tu z kowieńskiego więzienia. Wśród skazanych nie było jednak ani Neumanna ani Sassa. Udział publiczności był znikomy.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l . R y t o j u s" o s p r a w a c h s ą d o w y c h L i t w i n ó w w I - s z y m k w a r t a l e 1 9 3 5 r . "Vil.Rytojus" Nr.31 /V.1935/. /c.d.patrz "B.Kow."1283/:

30/ 11 marca Wil.S.Okr. w Święcianach rozpatrywał sprawę L.Lapenasa, prezesa oddziału T-wa św.Kazimierza w Linkoniach,oskarżonego o zorganizowanie wieczorku litewskiego bez zezwolenia.Świadkowie tłumaczyli, że była to tylko repetycja i że wieczorek odbył się nazajutrz za zezwoleniem. Mimo to Sąd skazał oskarżonego na 20 zł. grzywny.

31/ 12 marca W.Sąd Okr. rozpatrywał Sprawę P.Posziunasa i J.Szidlauskasa z Hoduciszek, oskarżonych o zorganizowanie pochodu ze sztandarem litewskim. Sąd skazał obu na grzywny po 50 zł.-

32/ 12 marca Wil.Sąd Okr. rozpatrywał sprawę M. i P.Rakauskasów ze wsi Jakiele gm.hoduciskiej, oskarżonych o zorganizowanie pochodu ze sztandarem litewskim podczas odpustu św.Antoniego. Sąd skazał ich na grzywnę po 50 zł.

33/ 14 marca W.Sąd Okr. rozpatrywał dwie sprawy prezesa Tymcz. Komitetu w Wilnie K.Staszysa, oskarżonego o wykroczenie przeciwko przepisom sanitarnym. W obu tych sprawach K.Szaszys zoszał uniewinniony.

34/ 14 marca Wil.Sad Okr. rozpatrywał dwie sprawy A.Cicenasa, kierownika internatu litewskiego, oskarżonego o wykroczenie przeciwko przepisom sanitarnym. Sąd Cicenasa uniewinnił.

35/ 15 marca Sąd Okr. w Lidzie rozpatrywał sprawę A.Kazoriusa ze wsi Tusamońce gm.woronowskiej,oskarżonego o nieposiadanie wiadra przy studni. Oskarżony był skarbnikiem miejscowego oddziału T-wa św.Kazimierza. Starosta skazał go na 100 zł. grzywny. Sąd zmniejszył grzywnę do 20 zł.

36/ 18 marca W.S.Okr. rozpatrywał sprawę P.Vajtulonisa ze wsi Komaruny, oskarżonego o rzekome nauczanie dzieci miejscowych rolników po litewsku. Starosta skazał go na 100 zł. grzywny z zamianą na 14 dni aresztu. Sąd skazanego uniewinnił.

37/ 20 marca Sąd Grodzki w Święcianach rozpatrywał sprawę M.Subacziusa, M.Czerniauskasa, D.Navickasa, J.Girdziuszasa, J.Butkieviczïusa, P.Subacziusa i A.Szimkunasa ze wsi Giłuty gm.mielegiańskiej, oskarżonych o postawienie litewskiego krzyża rzekomo ze skradzionych szyn. Sąd oskarżonych uniewinnił.

38/ 23 marca Sąd Grodzki w Święcianach rozpatrywał sprawę A.Potapavicziusa ze wsi Pietraszuny gm.twereckiej, oskarżonego o to, że będąc prezesem miejscowego oddziału T-wa św.Kazimierza uruchomił publiczna czytelnię litewską bez zakomunikowania o tem Starostwu. Wyrok Sadu nie jest jeszcze znany.

39/ 29 marca W.Sad Okr. rozpatrywał sprawę J.Gulbinisa z Daugieliszek, oskarżonego o to, że będąc kierownikiem czytelni litewskiej kolportował zakazane pisma: "Jaunoji Karta" i "Pavasaris". Sprawa została odroczona.

40/ 29 marca Sąd Okr. w Lidzie rozpatrywał sprawę S.W.i L. Vaisziusów ze wsi Ramaszkańce gm.woronowskiej, oskarżonych o opór policji. Sprawa została odroczona.

Obecnie najwięcej spraw wytacza Litwinom komendant policji w Woronowie Bakinowski i były komendant policji w Twereczu Lutkiewicz /zbiegł z Seredy w Niepodległej Litwie/-

Z a m k n i ę c i e s z k ó ł l i t e w s k i c h ."Vil.Ryt." Nr.38 /V.1935/:11 marca r.b. lit.T-wo Oświatowe w Wilnie "Rytas" otrzymało pismo z Kuratorjum Wil.Okręgu Szkolnego, donoszące, iż z końcem bież.roku szkolnego zamknięte będą szkoły litewskie w Kabelach, Szklarach, Mustejce i Margionach.

11 maja r.b. toż samo Towarzystwo otrzymało zawiadomienie, iż z końcem bież.roku szkolnego zamknięte zostaną szkoły litewskie w Wieciunach, Masznyczy, Nierawach, Kabelach II-Oszasznikach,Tiltach, Pożemiszkach, Krokszwi i Koniawie.

W ten sposób po zamknięciu tych 8-miu szkół wileński "Rytas" będzie zarządzał tylko trzema szkołami powszechnemi.-

D o r o c z n e z e b r a n i e c z ł o n k ó w T - w a "R y t a s" ."Vil.Rytojus" Nr.38 /V.1935/:12 maja odbyło się doroczne zebranie członków T-wa "Rytas".-

W i e c z ó r r z e m i e ś l n i k ó w ."Vil.Rytojus" Nr.38 /V.1935/:11 maja rzemieślnicy-Litwini w Wilnie zorganizowali znowu wieczór litewski, który się odbył w sali gimnazjum im.Witolda. Odegrano komedję oraz wykonano część koncertową.-

K o l e j n y w i e c z ó r l i t . T - w a S z t u k i i L i t e r a t u r y ."Vil.Rytojus" Nr.38 /V.1935/:11 maja w lokalu Związku Studentów-Litwinów odbył się 17-ty wieczór litewskiego T-wa Sztuki i Literatury. Zagaił zebranie prezes T-wa ks.szambelan Wiskont. J.Cicenas wygłosił referat o lieteratach i folklorze, poczem odbyła się dyskusja i część koncertowa.-

1 0 - l e c i e T - w a ś w . K a z i m i e r z a ."Vilniaus Rytojus" Nr.31 /V.1935/:W r.b. upłynęło 10 lat od chwili założenia w Wileńszczyźnie lit.T-wa św.Kazimierza. Towarzystwo to ma na celu opiekę nad młodzieżą i jej wychowaniem.-

W i z y t a c j a p a r a f i j l i t e w s k i c h ."Vilniaus Rytojus" Nr.31 /V.1935/:W maju r.b. Arcybiskup wileński wizytować będzie parafje kilku dziekanatów. Z ogłoszonej listy parafij wynika, że wizytowane będą niemal wyłącznie parafje litewskie.-

Ś w i ę c e n i e k l e r y k ó w - L i t w i n ó w ."Vilniaus Rytojus" Nr.31 /V.1935/:W tych dniach odbyły się w Seminarjum Duchownem w Wilnie święcenia kleryków, w tej liczbie kilku Litwinów, a mianowicie: J.Steponaviicziusa, A.Verikasa, K.Gajauskasa i B.Sakaviicziusa.-

S p r a w y p r a s o w e L i t w i n ó w ."Vilniaus Rytojus" Nr.37 /V.1935/:8 maja Wil.Sąd Grodzki rozpatrywał dwie sprawy prasowe Litwinów: redaktora odpowiedzialnego "Vil.Rytojus" J.Navikasa, oskarżonego o zamieszczenie oświadczenia studentów-Litwinów w sprawie spisanych p.Staszysowi przez komisję sanitarną protokułów oraz odpowiedzialnego redaktora "Vil.Żodis" p.J.Latvisa za artykuł p.t."Tragedja człowieka". J.Latvis skazany został na miesiąc aresztu i grzywnę 200 zł. Sprawa J.Navikasa została odroczona do 24 maja.-

S p r a w a e g z a m i n ó w d o j r z a ł o ś c i a b i t u r j e n t ó w g i m n a z j u m ś w i ę c i a ń s k i e g o. "Vil.Rytojus" Nr.36 /V.1935/:Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego zakomunikowało dyrekcji gimnazjum litewskiego w Święcianach, że w r.b. nie pozwoli składać uczniom tego gimnazjum egzaminów dojrzałości przy komisji, która egzaminować będzie uczniów gimnazjum wileńskiego. Przyczyną takiego posunięcia Kuratorjum ma być nielojalność społeczeństwa litewskiego i gimnazjum w Święcianach.-

D o r o c z n e z e b r a n i e l i t . T - w a P o m o c y S a n i t a r n e j ."Vil.Rytojus" Nr.36 /V.1935/:3 maja odbyło się doroczne zebranie lit.T-wa Pomocy Sanitarnej w Wilnie. Z zarządu ustąpili: dr.Alsejka, A.Krutulys i M.Mikajłówna. Te same osoby zostały jednak większością głosów wybrane ponownie do zarządu, przyczem prezesem został dr.Alsejka, wiceprezesem dr.Rymas, skarbnikiem P.Karczija, sekretarką M.Mikajłówna i członkiem bez specjalnych obowiązków - A.Krutulys. Do komisji rewizyjnej weszli: P.Czibiras, S.Szpokas i A.Valaitis.-

O d c z y t w l i t . T - w i e N a u k o w e m ."Vil.Rytojus" Nr.38 /V.1935/:18 maja r.b. w lit.T-wie Naukowem odbędzie się odczyt na temat obliczania czasu dawniej i obecnie.-